

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Salminen, K., Salomaa, M. & Puurtinen, H-G. (2021) Katse Eurooppaan : kansainvälisiä mahdollisuuksia ammattikorkeakouluille. TAMK-konferenssi – TAMK Conference 2021. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, Erillisjulkaisuja, s. 51 - 58.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7266-55-7>

Katri Salminen, projektiasiantuntija, TKI-palvelut, Tampereen ammattikorkeakoulu
Maria Salomaa, projektiasiantuntija, TKI-palvelut, Tampereen ammattikorkeakoulu
Hanna-Greta Puurtinen, kehittämisspäälikkö TKI-palvelut, Tampereen ammattikorkeakoulu

KATSE EUROOPPAAN – KANSAINVÄLISIÄ MAHDOLLISUUKSIA AMMATTIKORKEA- KOULUILLE

Johdanto

Ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta Suomessa on pitkälti riippuvainen Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tarjoamasta rahoituksesta. Tampereen ammattikorkeakoulu (TAMK) on menestynyt perinteisesti näiden kansallisten hankkeiden hakemisessa ja toteutuksessa erinomaisesti. Vuoden 2021 alusta alkoi uusi Euroopan Unionin seitsemänvuotinen ohjelmakausi (EU Budget, 2021). Ohjelmakaudelle on asetettu useita tavoitteita, jotka liittyvät muun muassa Euroopan vihreään teolliseen vallankumoukseen, digitaalisen yhteismarkkina-alueen luomiseen, yhtenäisen eurooppalaisen tutkimusalueen vahvistamiseen sekä eurooppalaisen osaamisen kasvattamiseen Euroopan osaamisohjelman kautta. Ohjelmakaudella pyritään parantamaan taloudellista kilpailukykyä, tukemaan uusia innovaatiota, ratkomaan haastavia monikansallisia ongelmia kuten loiventamaan ilmastonmuutoksen vai-

kutuksia yhteiskunnassa, tukemaan tasa-arvoisesti osallistumista työmarkkinoille teollisen murroksen aikana ja ennen kaikkea vahvistamaan yhteistyötä eurooppalaisten tutkimusorganisaatioiden, koulutuslaitosten, yritysten, julkisen sektorin ja poliittisten päättäjien välillä.

Ohjelmakauden yksi erityispiirre tulee olemaan perinteisesti kansallisella tai alueellisella tasolla toteutettujen EAKR- ja ESR -hankkeiden sitominen entistä voimakkaammin käynnissä oleviin kansainvälisiin hankkeisiin ja rahoituksiin, kuten esimerkiksi uuteen tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelmaan (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2021). Tämä tarjoaa runsaasti uusia mahdollisuuksia myös ammattikorkeakouluille päästä osaksi kansainvälisiä hankkeita. Euroopan Unionin rahoittamat kansainväliset hankkeet ovat yleensä monitieteellisiä ja isoja projekteja, jotka edellyttävät eri sektoreiden osallistumista hankkeiden tulosten vaikuttavuuden takaamiseksi. Esimerkiksi jatkuvaan oppimiseen, soveltavaan tutkimukseen tai alueelliseen vaikuttamiseen liittyvät hanketoimenpiteet ovat helposti toteutettavissa ammattikorkeakouluissa ja liittyvät ammattikorkeakoulun perustehtäviin.

Tässä julkaisussa esitellään lyhyesti uuden ohjelmakauden 2021-2027 hankerahoitusmalleja, esitellään ohjelmakauden synergioita kansallisten ja kansainvälisten rahoitusten välillä ja kerrotaan lopuksi niistä palveluista, joita TAMKin TKI-palvelut tarjoavat kansainvälisiin hankevalmisteluihin liittyen. Dokumentti on luotu 7.1.2021, jolloin kaikkia yksityiskohtia uudesta ohjelmakaudesta ei ole ollut vielä saatavilla.

Euroopan Komission tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia

Erasmus+ -ohjelma

Erasmus+ -ohjelma on koulutuksen, nuorisoalan ja urheilun ohjelma. Se kattaa kaikki koulutustasot: varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiot, ammatillinen koulutus, korkeakoulutus ja aikuiskoulutus. Ohjelma on merkittävin toiminnallinen instrumentti kohti eurooppalaista koulutusalueetta (EEA, European Education Area), jonka Komissio on määritellyt yhdeksi 2020-luvun tärkeimmistä tavoitteistaan (EEA, 2021). Läpileikkaavina periaatteina kaikissa Erasmus+ -ohjelman toimissa ovat inklusiivisuus (Inclusion and Gender equality), kestävyys (Sustainability), osallisuus (Active participation) sekä vihreä ja digitaalinen siirtymä (Green and digital transition), jotka tulee ottaa huomioon paitsi toimintojen ja hankkeiden tavoitteissa niin myös niiden toteutuksessa. Sisällöllisesti Erasmus+ -ohjelman ensisijainen tarkoitus on kehittää koulutusta ja nuorisotyötä samalla nostaten nuorten koulutustasoa, taitoja ja työllisyysmahdollisuuksia. Erasmus+ -ohjelma on perinteisesti rahoittanut fyysistä liikkuvuutta eri organisaatioiden välillä, mutta uudella ohjelmakaudella digitaalisen kansainvälisen yhteistyön merkitys kasvaa sekä liikkuvuuksissa että myös koulutusten sisältöjä ja toimintamalleja uudistavissa kansainvälisissä yhteiskehittämishankkeissa

Erasmus+ -ohjelman kansallinen edustaja Suomessa on Opetushallitus (Opetushallitus, 2021), ja rahoitusta haetaan avaintoimesta ja sen alaisesta yhteistyömuodosta riippuen joko OPH:sta tai suoraan Brysselistä Erasmus+ -ohjelmaa koordinoivasta toimeenpanovirastosta EACEAsta (Education, Audiovisual and Culture Execution Agency) [5]. EACEA hallinnoi myös luovien alojen eurooppalaista yhteistyöohjelmaan Luovaa Eurooppaa (Creative Europe), joka myös uudistuu ohjelmakaudelle 2021–2027 (Creative Europe, 2021).

Interreg

Interreg on osa EU:n koheesio-ohjelmaa, ja sitä rahoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR, ERDF). Interregissä pyritään aikaansaamaan alueellisia muutoksia, eli fokuksessa on aina alueellinen kehittäminen. Hankkeissa on kuitenkin samalla mukana voimakas kansainvälinen yhteistyö. Kansainvälisen yhteistyön avulla pyritään saamaan parhaita alueellisia käytänteitä levitettyä ympäri Eurooppaa. Interreg-projekteissa ratkotaan haasteita, joissa voidaan määritellä sekä alueellinen ongelma että yleiseurooppalainen haaste. Näitä ovat mm. terveys, ympäristö, liikenne, kestävä energiantuotanto ja paremman koulutuksen tarjoaminen.

Interreg on jakautunut useampaan eri alaohjelmatyyppeihin, jotka perustuvat EU-maiden maantieteellisen sijaintiin. Kaikilla näillä ohjelmilla on omia erityistavoitteita ja ne mahdollistavat erityyppisten hanketoimintojen toteuttamisen. Maat, jotka voivat hakea rahoitusta kustakin alaohjelmasta, vaihtelevat paljonkin. Pirkanmaalaiset toimijat kuten TAMK voivat hakea rahoitusta seuraavista Interreg-ohjelmaperheeseen kuuluvista alaohjelmista: Interreg Europe, Baltic Sea Region Programme ja Central Baltic Programme. TAMKilla on rahoituskaudella 2014–2020 ollut hankkeita rahoitettuna kaikista em. ohjelmista, kahdessa Central Baltic -ohjelman hankkeessa myös koordinaattorin roolissa.

Interreg Europe ohjelma-alue kattaa koko EU:n (EU28), ja sen tavoitteena on aluekehityksen ja politiikkainstrumenttien vaikuttavuuden kohentaminen. Rahoitusta voi hakea mistä tahansa Euroopan Unionin jäsenvaltiosta. (Interreg Europe, 2021). Interreg Baltic Sea Region taas nimensä mukaisesti liittyy voimakkaasti Euroopan Unionin Itämeri-strategiaan. Ohjelma-alueeseen kuuluvat EU:sta Suomi, Ruotsi, Tanska, Viro, Latvia, Liettua ja Puola kokonaisuudessaan sekä Saksan pohjoiset alueet. EU:n ulkopuolelta alueeseen kuuluvat Norja ja Valko-Venäjä kokonaisuudessaan

sekä ja Venäjän luoteiset alueet (Future Programme, 2021). Central Baltic -ohjelman ohjelma-alue rajoittuu muutamaankin maakuntaan Suomessa, Ruotsissa, Virossa ja Latviassa. Pirkanmaa lisättiin alueeseen ohjelmakaudella 2014–2020. Ohjelman hankkeiden tavoitteena on tukea keskisen Itämeren alueiden kehitystä, kilpailukykyä, kestävyyttä sekä hyvinvointia. Hankkeet voivat olla hyvinkin käytännönläheisiä ja osallistaa asukkaita, kansalaisjärjestöjä sekä muitakin toimijoita. Kuten muissakin Interreg-ohjelma-perheen ohjelmissa, uuden ohjelmakauden 2021–2027 sisällölliset prioriteetit ja toimintalinjat ovat vielä poliittisen prosessin alaisia (Interreg Central Baltic, 2021).

Suomessa rahoitusta koordinoidaan ja siitä tiedotetaan Rakennerahastot-palvelun kautta (Euroopan alueellinen yhteistyö, 2021). Kullakin Interreg-ohjelmalla on jokaisella oma sähköinen haku- ja projektien hallinnointijärjestelmänsä. Hakemukset jätetään suoraan niihin, ja hakemukset arvioidaan keskitetysti kunkin ohjelman oman prosessien mukaisesti.

Horizon Europe

Horizon Europe on Euroopan Unionin suurin tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelma (Horizon Europe, 2021). Ohjelman osallistujat voivat olla esimerkiksi yliopistoja, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, yrityksiä, julkisen sektorin toimijoita, järjestöjä ja yhdistyksiä. Vaikuttavuuden vuoksi hankkeisiin pyritään osallistamaan toimijoita monipuolisesti yhteiskunnan kaikilta osa-alueilta, myös soveltavaa tutkimusta tekevistä korkeakouluista. Isossa osassa hankkeista pyritään kehittämään ratkaisuja aitoihin, polttaviin yhteiskunnallisiin ongelmiin kuten ilmastonmuutokseen tai yhteiskunnan turvallisuuteen (Missions in Horizon Europe, 2021). Tätä varten hankkeissa edellytetään muun muassa kehitettyjen teknologisten ratkaisujen testaamista aidoissa toimintaympäristöissä.

Horizon Europe sisältää lukuisia eri rahoitusmahdollisuuksia, joista TKI-palvelut tarjoavat tarkempaa tietoa. Ohjelmakaudella 2021–2027 kansallinen tuki Horizon Europe -ohjelmasta tarjotaan pääasiallisesti Business Finlandin kautta (Business Finland, 2021).

Synergiat kansallisten rahoitusinstrumenttien kanssa

EU:n ohjelmien (ja kansallisten t&i toimien) välisillä synergioilla tavoitellaan parempaa vaikuttavuutta Euroopan taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen. Horisontti 2020 -ohjelman väliarvioinnin perusteella huomattiin, että tällä hetkellä puuttuu selkeä strateginen kokonaiskuva EU-ohjelmien välisistä täydentävyyksistä, eikä voida taata kokonaisvaltaista johdonmukaisuutta eri ohjelmien toimeenpanovaiheessa. Ohjelmien tavoitteissa tunnistettiin päällekkäisyyksiä, sillä eri säännöt ja ehdot, erityisesti valtiontukisäännöt, sekä toimeenpanomallit vaikeuttivat toimijoiden mahdollisuuksia hyödyntää synergioita. Uuden ohjelmakauden aikana pyritään luomaan toimintamalleja, joiden avulla alueelliset ja kansainväliset hankkeet voivat täydentää toisiaan. Myös yhteistyön esteitä, mm. rahoitussääntöjä, pyritään yhdenmukaistamaan Euroopan alueella. Työ- ja elinkeinoministeriö (Työ- ja Elinkeinoministeriö, 2021) esitteli seuraavat, keskeiset synergiat omassa tapahtumassaan:

Euroopan aluekehitysrahasto

EAKR:n ja puiteohjelman välillä pyritään tukemaan toimia, jotka yhdistävät erityisesti älykästä erikoistumista koskevien strategioiden ja huipputason tutkimuksen ja innovoinnin välillä. Tätä varten kehitellään täydentäviä rahoitusjärjestelyjä. Syngeroissa huomioidaan alueiden tai valtioiden väliset yhteiset ohjelmat ja yleiseurooppalaiset tutkimusinfrastruktuurit. Suuri tavoite on vahvistaa eurooppalaista tutkimusalueita ja edistää kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. EAKR keskittyy mm. ke-

hittämään ja vahvistamaan alueellisia ja paikallisia tutkimus ja innovaatioekosysteemejä sekä teollista muutosta. Tähän sisältyy tuki valmiuksien kehittämiseksi kansainvälisiä hankkeita varten ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelmien projektien tulosten käyttöönotolle EAKR:n kautta.

Euroopan sosiaalirahasto

Horisontti Eurooppa -ohjelman ja ESR+ -ohjelman synergia on järjestetty seuraavasti. a) Kansalliset ja alueelliset ESR+ -ohjelmat voivat kehittää puiteohjelmasta tuettavia innovatiivisia koulutusohjelmia. Keskeinen tavoite on tarjota työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita vastaavia taitoja ja osaamista kansalaisille. b) ESR+ tarjoaa täydentävää rahoitusta, joilla voidaan tukea toimia, joilla edistetään inhimillisen pääoman ja osaamisen kehittämistä tutkimuksen ja innovoinnin alalla; c) ESR+ -ohjelman ja -rahaston avulla voidaan valtavirtaistaa Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tuloksia. Erityinen huomio kiinnitetään sellaisiin innovatiivisiin teknologioihin, liiketoimintamalleihin ja ratkaisuihin, joilla voidaan edistää tehokkaita ja kestäviä terveydenhuoltojärjestelmiä ja helpottaa Euroopan kansalaisten mahdollisuuksia saada parempaa ja turvallisempaa terveydenhuoltoa.

TKI-palvelut ja kansainvälinen rahoitus

TAMKin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopalvelut tarjoavat tukea kansainvälisten hankevalmistelujen kaikissa vaiheissa. TKI-palvelut tarjoavat tietoa eri rahoitusmuodoista sekä auki olevista ja aukeavista hauista. TKI-palvelut neuvovat, millaisia toimijoita hankkeeseen kannattaa ottaa mukaan, minkälaisiin toimenpiteisiin voi hakea rahoitusta ja millaisia tuloksia pitää saavuttaa. TKI-palveluista saa tukea myös hakemusten kirjoittamiseen. Talouspalvelut auttavat laatimaan budjetin. TKI-palvelut voivat myös tarjota tietoa hankekonsortion toimijoiden menestyksestä kansainvälisen rahoituksen parissa.

Lähteet

EU budget: European Commission welcomes the adoption of the EU's long-term budget for 2021–2027. European Commission. Luettu 21.1.2021 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2469

EU-ohjelmien väliset synergiat: Euroopan rakenne- ja investointirahastot sekä Horisontti Eurooppa ja InvestEU -ohjelmat. Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettu 21.1.2021. <https://tem.fi/tapahtumat/2020-12-09/eu-ohjelmien-valiset-synergiat-euroopan-rakenne-ja-investointirahastot-seka-horisontti-eurooppa-ja-investeu-ohjelmat>

European Education Area (EEA). European Commission. Luettu 21.1. 2021. https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_en

Erasmus+ -ohjelma: uusi ohjelmakausi 2021-2027. Opetushallitus. Luettu 21.1. 2021. <https://www.oph.fi/fi/ohjelmat/erasmus-ohjelma-uusi-ohjelmakausi-2021-2027>

Creative Europe. European Commission. Luettu 21.1. 2021. https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/node_en

2021 - 2027 Programme. Interreg Europe. Luettu 21.1. 2021. <https://www.interregeurope.eu/about-us/2021-2027/>

Future Programme. Interreg Baltic Sea Region. Luettu 21.1. 2021. <https://www.interreg-baltic.eu/post2020.html>

A Central Baltic Programme for the Years 2021-2027. Interreg Central Baltic. Luettu 21.1. 2021. <http://centralbaltic.eu/content/central-baltic-programme-years-2021-2027-being-created>

Euroopan alueellinen yhteistyö EAY. Työ- ja Elinkeinoministeriö. Luettu 21.1.2021. <http://www.rakennerahastot.fi/web/eay/etusivu>

Horizon Europe. European Commission. Luettu 21.1. 2021. https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en

Missions in Horizon Europe. Luettu 21.1. 2021. https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

Horisontti Eurooppa 2021 – 2027. Business Finland. Luettu 21.1. 2021. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/horisontti-2020/horisontti-eurooppa>